

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

ШПЛЯРЕВИЧ В.В.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
для підготовки до самостійної роботи
з навчальної дисципліни «КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»
для здобувачів заочної форми навчання
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 08 «Право», спеціальності 081 «Право»,
ОПП «Право»
(6 семестр)

Івано-Франківськ, 2024

Схвалено на засіданні кафедри кримінального права Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Протокол № 5 від 28 листопада 2024 року).

Затверджено на засідання Науково-методичної ради Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Протокол № 2 від 29 листопада 2024 року).

Шпілярович В. В. Методичні вказівки для підготовки до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Кримінальне право України» для здобувачів заочної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 081 «Право», спеціальності 081 «Право», ОПП «Право» (6 семестр). Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 2024. 46 с.

Методичні вказівки містять в собі основні питання, що виносяться на самостійне вивчення, а також додаткові та/або практичні завдання, розв'язання яких є необхідним для засвоєння на практиці теоретичних питань кваліфікації кримінальних правопорушень. До кожної теми наведено список рекомендованої літератури, який включає в себе міжнародні нормативно-правові акти, акти чинного законодавства України, матеріали судової практики, а також теоретичні джерела (монографії, статті).

Методичні вказівки призначення для здобувачів вищих юридичних навчальних закладів та факультетів при вивченні навчальної дисципліни «Кримінальне право України».

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ.....	6
Тема № 1.....	6
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ БЕЗПЕКИ РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ	
Тема № 2.....	9
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА МОРАЛЬНОСТІ	
Тема № 3.....	11
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ ТА ІНШІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	
Тема № 4.....	15
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ, НЕДОТОРКАНОСТІ ДЕРЖАВНИХ КОРДОНІВ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЗОВУ ТА МОБІЛІЗАЦІЇ	
Тема № 5.....	20
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ АВТОРИТЕТУ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ОБ'ЄДНАНЬ ГРОМАДЯН ТА КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ЖУРНАЛІСТІВ	

Тема № 6.....	26
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННО-ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ МАШИН (КОМП'ЮТЕРІВ), СИСТЕМ ТА КОМП'ЮТЕРНИХ МЕРЕЖ І МЕРЕЖ ЕЛЕКТРОЗВ'ЯЗКУ	
Тема № 7.....	29
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З НАДАННЯМ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ	
Тема № 8.....	33
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ	
Тема № 9.....	37
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ВСТАНОВЛЕНОГО ПОРЯДКУ НЕСЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ (ВІЙСЬКОВІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ)	
Тема № 10.....	43
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ МИРУ, БЕЗПЕКИ ЛЮДСТВА ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВОПОРЯДКУ	

ВСТУП

Підготовка висококваліфікованих юристів передбачає ґрунтовне вивчення навчальної дисципліни «Кримінальне право України», яка, як відомо, належить до фундаментальних публічних галузей права. Вивчення Особливої частини кримінального права є завершальним етапом у процесі освоєння навчальної дисципліни в цілому. Для здобувачів заочної форми навчання переважна частина освоєння матеріалу з кримінального права припадає на самостійне вивчення.

Самостійна робота здобувача також є складовою освітнього процесу, в процесі якої здобувач повинен детально опрацювати норми кримінального законодавства, матеріаль судової практики та доктринальні (теоретичні) положення кримінального права, які стосуються поняття, системи та значення Особливої частини кримінального права України; сучасних завдань протидії з боку держави кримінально протиправній поведінці; підстав та принципів кваліфікації конкретних кримінальних правопорушень, передбачених чинним КК України тощо. До кожної теми, яка відведена на самостійне вивчення, поданий конкретний перелік питань, які відведені на самостійне вивчення та список рекомендованої літератури (нормативно-правових актів, монографій, статей тощо), з якими рекомендується здобувачу ознайомитися та використовувати при вивченні відповідного питання. В сукупності вони покликані забезпечити оволодіння здобувачами всіма необхідними теоретичними знаннями з кримінального права України.

З метою набуття практичних навиків реалізації норм кримінального законодавства України до всіх тем, які винесені на самостійне вивчення, подані додаткові та/або практичні завдання, що покликані допомогти здобувачам навчитися здійснювати правильну, у суворій відповідності до закону, кваліфікацію відповідних кримінальних правопорушень.

При виконанні практичних завдань здобувач повинен уважно ознайомитися із фабулами задач, звернути увагу на подану термінологію та обставини, які будуть відігравати ключову роль під час їх розв'язання. При вирішенні задач здобувачі повинні не тільки називати ту чи іншу кримінально-правову норму, у відповідності до якої дається юридична оцінка суспільно небезпечного діяння, але й відповідним чином аргументувати свою правову позицію шляхом детального аналізу складу того чи іншого кримінального правопорушення. Для правильного вирішення практичного завдання та його обґрунтування здобувачам обов'язково слід звертатися до конкретних матеріалів судової практики, нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у конкретній сфері життєдіяльності суспільства, яка стала предметом кримінально-правового розгляду.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Тема № 1

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ БЕЗПЕКИ РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ

Вивчаючи тему «Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту», здобувачі повинні: знати, що виступає в якості родового об'єкта кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту; володіти інформацією про види кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту, які розрізняють в кримінально-правовій теорії в залежності від їх безпосереднього об'єкта; проаналізувати, якими ознаками повинен володіти суб'єкт цієї групи кримінальних правопорушень, хто може виступати в якості потерпілого; бути готовими при дачі відповіді до посилань на чинне кримінальне законодавство України, інші нормативно-правові акти та матеріали судової практики, що стосуються цієї теми.

I. Питання для самостійного вивчення:

1. Порухення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту (ст. 276 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2. Здійснення професійної діяльності членом екіпажу або обслуговування повітряного руху диспетчером управління повітряним рухом (диспетчером служби руху) у стані алкогольного сп'яніння або під впливом наркотичних чи психотропних речовин (ст. 276-1 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

3. Угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна (ст. 278 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

4. Блокування транспортних комунікацій, а також захоплення транспортного підприємства (ст. 279 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

5. Примушування працівника транспорту до невиконання своїх службових обов'язків (ст. 280 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

6. Порухення правил повітряних польотів (ст. 281 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

7. Порухення правил використання повітряного простору (ст. 282 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

8. Самовільне без нагальної потреби зупинення поїзда (ст. 283 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

9. Ненадання допомоги судну та особам, що зазнали лиха (ст. 284 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

10. Неповідомлення капітаном назви свого судна при зіткненні суден (ст. 285 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

11. Порухення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами в стані сп'яніння (ст. 286-1 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

12. Порухення правил, норм і стандартів, що стосуються убезпечення дорожнього руху (ст. 288 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

13. Знищення, підробка або заміна номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу (ст. 290 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

14. Пошкодження об'єктів магістральних або промислових нафто-, газо-, конденсатопроводів та нафтопродуктопроводів (ст. 292 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

II. Практичні завдання

1. Складіть порівняльну таблицю регламентації відповідальності за кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту згідно положень КК 1960 р. та чинного КК України.

2. Складіть порівняльну таблицю регламентації відповідальності за кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту згідно положень чинного КК України та проекту КК України.

3. Випишіть приклади кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту, які вчиняються виключно у формі дії.

4. Випишіть приклади кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту, які можуть бути вчинені як у формі дії, так і у формі бездіяльності.

5. Змоделюйте та письмово запишіть декілька ситуацій вчинення кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту. Відповідь обґрунтуйте.

6. Випишіть основні положення Постанови Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 року № 1306 «Про Правила дорожнього руху».

7. У вигляді таблиці відобразіть відмінності між «правилами безпеки руху» та «правилами експлуатації транспорту».

8. З чинного КК України випишіть суміжні склади кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності і назвіть критерії їх розмежування.

Список рекомендованих літератури до теми:

1. Європейська конвенція про покарання за дорожньо-транспортні злочини від 30 листопада 1964 року № 052.
2. Конвенція ООН «Про дорожні знаки та сигнали» від 8 листопада 1968 року № 995_902 (Віденська конвенція 1968 року).
3. Конвенція ООН «Про дорожній рух» від 8 листопада 1968 року № 995_041.
4. Резолюція ООН від 31 серпня 2020 року № 74/299 «Підвищення безпеки дорожнього руху в усьому світі».
5. Конституція України : Основний Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР.
6. Про автомобільний транспорт : закон України від 5 квітня 2001 року № 2344-III.
7. Про внутрішній водний транспорт : закон України від 3 грудня 2020 року № 1054-IX.
8. Про дорожній рух : закон України від 30 червня 1993 року № 3353-XII.
9. Про залізничний транспорт : закон України від 4 липня 1996 року № 273/96-ВР.
10. Про міський електричний транспорт : закон України від 29 червня 2004 року № 1914-IV.
11. Про транспорт : закон України від 10 листопада 1994 року № 232/94-ВР.
12. Про трубопровідний транспорт : закон України від 15 травня 1996 року № 192/96-ВР.
13. Кодекс України про адміністративні правопорушення : закон України від 7 грудня 1984 року № 8073-X.
14. Кримінальний кодекс України : закон України від 28 грудня 1960 року № 2001-05.
15. Кримінальний кодекс України : закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III.
16. Про правила поведінки громадян на залізничному транспорті : Постанова Кабінету Міністрів України від 10 листопада 1995 року № 903.
17. Про правила дорожнього руху : Постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 року № 1306.
18. Про схвалення Стратегії підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2020 року № 1360-р.
19. Про затвердження Авіаційних правил України «Загальні правила польотів у повітряному просторі України» : Наказ Державної Авіаційної служби України та Міністерства оборони України від 6 лютого 2017 року № 66/73.
20. Про затвердження Правил судноплавства на внутрішніх водних шляхах України : Наказ Міністерства транспорту України від 16 лютого 2004 року № 91.

21. Про практику застосування судами України законодавства у справах про деякі злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а також про адміністративні правопорушення на транспорті : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 14 від 23 грудня 2005 року.

22. Про судову практику у справах про злочини проти власності : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 10 від 6 листопада 2009 року.

23. Бабенко А. М. Незаконне культивування наркотиковмісних рос-лин: кримінально-правовий та кримінологічний аспекти, запобігання : монографія / В. І. Женунтій, А. М. Бабенко: ДЮІ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка. Донецьк : Вид-во «Вебер» (Донецька філія), 2009. 222 с.

24. Мисливий В.А. Злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту (кримінально-правове та кримінологічне дослідження) : монографія. Дніпропетровськ : Юрид. акад. Мін-ва внутр. справ, 2004. 380 с.

25. Осадчий В.І. Злочини проти безпеки та експлуатації транспорту : монографія. Київ : Вид-во Європейського ун-ту, 2011. 151 с.

26. Щупаківський Р. В. Кримінальна відповідальність за незаконне заволодіння чужим транспортним засобом : монографія. Київ : Атіка, 2007. 160 с.

27. Кримінальне право України. Особлива частина / За ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. К., «Юрінком Інтер», 2010. 720 с.

Тема № 2

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА МОРАЛЬНОСТІ

Вивчаючи тему «Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності», здобувачі повинні: тлумачити поняття «громадський порядок», «громадська моральність», «мораль»; знати, які моральні засади суспільства виступають у якості безпосередніх об'єктів кримінальних правопорушень даної групи; володіти інформацією про речі матеріального світу, які можуть виступати в якості предметів кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності; вміти охарактеризувати об'єктивно-суб'єктивні елементи основних складів кримінальних правопорушень цієї групи; бути готовими при дачі відповіді до посилань на чинне кримінальне законодавство України, інші нормативно-правові акти та матеріали судової практики, що стосуються цієї теми.

I. Питання для самостійного вивчення:

1. Заклики до вчинення дій, що загрожують громадському порядку (ст. 295 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2. Наруга над могилою, іншим місцем поховання або над тілом померлого (ст. 297 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

3. Незаконне проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної

спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини (ст. 298 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

4. Знищення, пошкодження або приховування документів чи унікальних документів Національного архівного фонду (ст. 298-1 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

5. Ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію (ст. 300 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

6. Ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів (ст. 301 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

7. Одержання доступу до дитячої порнографії, її придбання, зберігання, ввезення, перевезення чи інше переміщення, виготовлення, збут і розповсюдження (ст. 301-1 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

8. Проведення видовищного заходу сексуального характеру за участю неповнолітньої особи (ст. 301-2 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

II. Практичні завдання

1. Складіть порівняльну таблицю регламентації відповідальності за кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності згідно положень КК 1960 р. та чинного КК України.

2. Складіть порівняльну таблицю регламентації відповідальності за кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності згідно положень чинного КК України та проєкту КК України.

3. Випишіть основні положення нормативних актів, які регламентують питання охорони культурної та археологічної спадщини в Україні.

4. У вигляді таблиці відобразіть критерії розмежування понять «спеціально пристосований предмет» та «заздалегідь приготовлений предмет» для нанесення тілесних ушкоджень.

5. З чинного КК України випишіть суміжні склади кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності і назвіть критерії їх розмежування.

Список рекомендованої літератури до теми:

1. Конституція України : Основний Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР.

2. Кримінальний кодекс України : закон України від 28 грудня 1960 року № 2001-05.

3. Кримінальний кодекс України : закон України від 5 квітня 2001 року №

2341-III.

4. Базелюк В. В. Кримінальна відповідальність за незаконне проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини : монографія / В. В. Базелюк. Харків : Право, 2020. 224 с.

5. Ємець О. М. Захист суспільної моралі від злочинних посягань : монографія / О. М. Ємець ; Нац. акад. внутр. справ. Київ : Маслаков Р. О. [вид.], 2019. 558 с.

6. Бандурка І. О. Злочин проти моральності у сфері статевих стосунків : монографія. Х. : Золота миля, 2012. 222 с.

7. Денисов С. Ф. Кримінально-правові санкції та їх застосування за злочини проти моральності : монографія / С. Ф. Денисов, В. О. Макаров ; Акад. Держ. пенітенціар. служби. Чернігів : Десна Поліграф, 2017. 325 с.

8. Кримінальне право України. Особлива частина / За ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. К., «Юрінком Інтер», 2010. 720 с.

9. Кузнецов В. В. Злочини проти громадського порядку та моральності : практ. посіб. К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2007. 160 с.

10. Кузнецов В. В. Кримінально-правова охорона громадського порядку та моральності в українському вимірі : монографія / В. В. Кузнецов; Нац. акад. внутр. справ. К. : Інтерсервіс, 2012. 907 с.

11. Савченко А. В. Суспільна моральність як об'єкт злочинних посягань : монографія / А. В. Савченко, С. П. Репецький; Нац. акад. внутр. справ. Івано-Франківськ : Тіповіт, 2012. 278 с.

Тема № 3

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ ТА ІНШИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Вивчаючи тему «Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення», здобувачі повинні: давати визначення поняттям «наркотичні засоби», «психотропні речовини», «їх аналози», «прекурсори», «аналоги наркотичних засобів, психотропних речовин»; розуміти суспільну небезпечність «наркотичних кримінальних правопорушень»; володіти інформацією про родовий об'єкт відповідних кримінальних правопорушень, їх класифікацію; уміти охарактеризувати об'єктивно-суб'єктивні елементи основних складів кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших кримінальних правопорушень проти здоров'я населення; бути готовими при дачі відповіді до посилок на чинне кримінальне законодавство України, інші нормативно-правові акти, матеріали судової практики, що стосуються цієї теми.

I. Питання для самостійного вивчення:

1. Використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів (ст. 306 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту (ст. 309 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

3. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів (ст. 311 КК України). Поняття, склад і види цього злочину. Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

4. Викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 312 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

5. Викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням (ст. 313 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

6. Схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 315 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

7. Організація або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 317 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

8. Незаконне виготовлення, підроблення, використання чи збут підроблених документів на отримання наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів (ст. 318 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

9. Незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин (ст. 319 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

10. Порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (ст. 320 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

11. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту або збут отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів (ст. 321 КК України).

Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

12. Фальсифікація лікарських засобів або обіг фальсифікованих лікарських засобів (ст. 321-1 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

13. Порухення встановленого порядку доклінічного вивчення, клінічних випробувань і державної реєстрації лікарських засобів (ст. 321-2 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

14. Незаконна організація або утримання місць для вживання одурманюючих засобів (ст. 322 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

15. Спонування неповнолітніх до застосування допінгу (ст. 323 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

16. Схиляння неповнолітніх до вживання одурманюючих засобів (ст. 324 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

17. Порухення санітарних правил і норм щодо запобігання інфекційним хворобам та масовим отруєнням (ст. 325 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

18. Порухення правил поведження з мікробіологічними або іншими біологічними агентами чи токсинами (ст. 326 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

19. Заготівля, перероблення або збут радіоактивно забруднених продуктів харчування чи іншої продукції (ст. 327 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

II. Практичні завдання

1. Складіть порівняльну таблицю регламентації відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення згідно положень КК 1960 р. та чинного КК України.

2. Складіть порівняльну таблицю регламентації відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення згідно положень чинного КК України та проєкту КК України.

3. Випишіть приклади особливо небезпечних наркотичних засобів та психотропних речовин.

4. Випишіть нормативно-правові акти, які закріплюють перелік наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів та визначають їх розміри.

5. У вигляді таблиці відобразіть критерії відмежування незаконного

виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту (ст. 309 КК України) від незаконного виробництва, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах (ст. 44 КУпАП).

6.3 чинного КК України випишіть суміжні склади кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших кримінальних правопорушень проти здоров'я населення і назвіть критерії їх розмежування.

Список рекомендованої літератури до теми:

1. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори : закон України від 11 лютого 1995 року № 60/95-ВР.

2. Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів : Постанова Кабінету Міністрів України від 6 травня 2000 року № 770.

3. Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів : Постанова Кабінету Міністрів України від 6 травня 2000 року № 770.

4. Про затвердження таблиць невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, які знаходяться у незаконному обігу : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 1 серпня 2000 року № 188.

5. Про визначення понять «великі» та «особливо великі» розміри фальсифікованих лікарських засобів : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 22 квітня 2013 року № 321.

6. Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 4 від 26 квітня 2002 року.

7. Узагальнення Верховного суду України № 0011700-08 від 1 січня 2008 року «Про практику розгляду судами справ про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів».

8. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення. Коментар до розділу XIII Кримінального кодексу України / Одес. держ. ун-т внутр. справ ; [уклад.: С. В. Албул та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, генерала поліції третього рангу І. П. Катеринчука. Одеса : ОДУВС, 2018. 123 с.

9. Катеринчук К. В. Злочини проти здоров'я особи: проблеми кримінально-правової теорії та практики : монографія / К. В. Катеринчук. Київ : ФОП Маслаков, 2018. 408 с.

10. Коваленко І. А. Фальсифікація та обіг фальсифікованих лікарських засобів: кримінально-правове дослідження : монографія / І. А. Коваленко ; за наук. ред. Є. Л. Стрельцова. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2018. 232 с.

11. Комплексний підхід до захисту суспільства від незаконного наркообігу : [колект.] монографія / Т. В. Корнякова [та ін.] ; [за заг. ред. д-ра юрид. наук Т. В. Корнякової] ; Дніпров. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. Дніпро : Ліра, 2019. 531 с.

12. Кримінально-правова характеристика злочинів у сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин, вчинених із залученням неповнолітніх та щодо неповнолітніх : монографія / Савченко А. В., Вартилицька І. А., Семенюк О. О., Луцак О. О. Київ : НАВС, 2016. 267 с.

13. Музика А. А., Горох О. П. Покарання за незаконний обіг наркотичних засобів : монографія. Хмельницький : Вид-во Хмельницького університету управління та права, 2010. 256 с.

14. Музика А. А., Горох О. П. Покарання та його застосування за злочини проти здоров'я населення : монографія. Київ : ПАЛИВОДА А.В., 2012. 404 с.

15. Фесенко Є. В. Злочини проти здоров'я населення та системи заходів з його охорони : монографія. Київ: Атіка, 2004. 280 с.

Тема № 4

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ, НЕДОТОРКАНОСТІ ДЕРЖАВНИХ КОРДОНІВ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЗОВУ ТА МОБІЛІЗАЦІЇ

Вивчаючи тему «Кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації», здобувачі повинні: знати, що є родовим об'єктом кримінальних правопорушень у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації; володіти інформацією про предмет відповідних кримінальних правопорушень: «відомості, що становлять державну таємницю», «відомості, що становлять службову інформацію»; уміти відмежовувати кримінальних правопорушень цієї групи від адміністративних правопорушень; охарактеризувати об'єктивно-суб'єктивні елементи основних складів кримінальних правопорушень у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації; бути готовими при дачі відповіді до посилань на чинне кримінальне законодавство України, інші нормативно-правові акти та матеріали судової практики, що стосуються цієї теми.

I. Питання для самостійного вивчення:

1. Поняття, загальна кримінально-правова характеристика та види кримінальних правопорушень у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації.

2. Кримінально-правова характеристика окремих складів кримінальних правопорушень у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів:

2.1. Розголошення державної таємниці (ст. 328 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.2. Втрата документів, що містять державну таємницю (ст. 329 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.3. Передача або збирання відомостей, що становлять службову інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни (ст. 330 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.4. Незаконне переправлення осіб через державний кордон України (ст. 332 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.5. Порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї (ст. 332-1 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.6. Незаконне перетинання державного кордону України (ст. 332-2 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.7. Порушення порядку здійснення міжнародних передач товарів, що підлягають державному експортному контролю (ст. 333 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.8. Порушення правил міжнародних польотів (ст. 334 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

3. Кримінально-правова характеристика окремих складів кримінальних правопорушень у сфері забезпечення призову та мобілізації

3.1. Ухилення від призову на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу (ст. 335 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

3.2. Ухилення від призову на військову службу під час мобілізації, на особливий період, на військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період (ст. 336 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

3.3. Ухилення від проходження служби цивільного захисту в особливий період чи у разі проведення цільової мобілізації (ст. 336-1 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

3.4. Ухилення від прийняття на військову службу за контрактом (ст. 336-2 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

3.5. Ухилення від військового обліку або навчальних (спеціальних) зборів (ст. 337 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

II. Додаткові завдання

1. Назвіть критерії розмежування розголошення державної таємниці (ст. 328 КК України) від таких злочинів проти основ національної безпеки України як «Державна таємниця» (ст. 111 КК України), «Шпигунство» (ст. 114 КК України).

2. Назвіть критерії розмежування розголошення державної таємниці (ст. 328 КК України) від втрати документів, що становлять державну таємницю (ст. 329 КК України).

3. Назвіть критерії відмежування незаконного переправлення осіб через державний кордон України (ст. 332 КК України) та незаконного перетинання державного кордону України (ст. 332-2 КК України) від незаконного перетинання або спроби незаконного перетинання державного кордону України (ст. 204-1 КУпАП).

4. Назвіть критерії відмежування порушення правил міжнародних польотів (ст. 334 КК України) від порушення правил міжнародних польотів (ст. 113 КУпАП).

III. Практичні завдання:

1. Пілоти пасажирського літака, виконуючи рейс поблизу державного кордону, відхилилися від курсу, перетнули кордон і заглибилися у повітряний простір суміжної держави на 2 кілометри. Літак, під загрозою застосування зброї з боку військ ПВО, був змушений здійснити посадку, після чого з'ясувалося, що причина того, що сталося, – необачність пілотів. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

2. Посилаючись на свої релігійні переконання, Колодюк ухилився від чергового призову на дійсну військову службу, за що був притягнутий до кримінальної відповідальності і засуджений. У апеляції він просив скасувати вирок суду, оскільки його релігійні переконання не дозволяють йому брати до рук зброї. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

3. Цебрин, не бажаючи служити у Збройних силах України, звернувся до знайомого лікаря Коропа з проханням дати пораду, як на військово-медичній комісії симулювати повну глухоту. Слідуючи порадам Коропа, Цебрин перед проходженням комісії звертався зі скаргами на свій слух до отоларинголога районної поліклініки Слижука, а потім на військово-медичній комісії симулював повну глухоту, але був викритий. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

Список рекомендованої літератури до теми:

1. Конвенція про міжнародну цивільну авіацію від 7 грудня 1944 року № 995_038.

2. Конституція України : Основний Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР.

3. Кримінальний кодекс України : закон України від 28 грудня 1960 року №2001-05.
4. Кримінальний кодекс України : закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення : від 7 грудня 1984 року № 8073-X.
6. Про державну таємницю : закон України від 21 січня 1994 року № 3855-XII.
7. Про доступ до публічної інформації : закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI.
8. Про державний кордон України : закон України від 4 листопада 1991 року № 1777-XII.
9. Про оборону України : закон України від 6 грудня 1991 року № 1932-XII.
10. Про Збройні Сили України : закон України від 6 грудня 1991 року № 1934-XII.
11. Про військовий обов'язок і військову службу : закон України від 25 березня 1992 року № 2232-XII.
12. Про альтернативну (невійськову) службу : закон України від 12 грудня 1991 року № 1975-XII.
13. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію : закон України від 21 жовтня 1993 року № 3543-XII.
14. Про Службу безпеки України : закон України від 25 березня 1992 року № 2229-XII.
15. Про Службу зовнішньої розвідки України : закон України від 1 грудня 2005 року № 3160-IV.
16. Повітряний кодекс України : закон України від 19 травня 2011 року № 3393-VI.
17. Про затвердження Типової інструкції про порядок ведення обліку, зберігання, використання і знищення документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 жовтня 2016 року № 736.
18. Про затвердження Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2022 року № 1487.
19. Про затвердження Положення про підготовку і проведення призову громадян України на строкову військову службу та прийняття призовників на військову службу за контрактом : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 березня 2002 року № 352.
20. Про затвердження Інструкції про організацію військової підготовки громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу : Наказ Міністерства оборони України та Міністерства освіти і науки України від 14 грудня 2015 року № 719/1289.
21. Про затвердження Інструкції з організації і проведення зборів із резервістами та військовозобов'язаними в органах військового управління,

з'єднаннях, військових частинах, установах та організаціях Міністерства оборони України, Збройних Сил України та Державної спеціальної служби транспорту : Наказ Міністерства оборони України від 11 листопада 2009 року № 560.

22. Про Положення про проходження громадянами України служби у військовому резерві Збройних Сил України : Указ Президента України від 29 жовтня 2012 року № 618/2012.

23. Про затвердження Авіаційних правил України «Загальні правила польотів у повітряному просторі України» : Наказ Державної авіаційної служби України та Міністерства оборони України від 6 лютого 2017 року № 66/73.

24. Александрова А. Ю., Шаблистий В. В. Кримінальна відповідальність за ухилення від призову за мобілізацією : монографія ; заг ред д-ра юрид. наук. доц. В. В. Шаблистого. Дніпро : Видавець Біла К. О. 2019. 136 с.

25. Біленчук П. Д. Правові засади інформаційної безпеки України : монографія / П. Д. Біленчук, Л. В. Борисова, І. М. Неклонський., В. О. Собина ; за ред. П. Д. Біленчука. Харків, 2018. 289 с.

26. Братковський В. М. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства про мобілізаційну підготовку та мобілізацію : монографія. Львів: Галицька видавнича спілка, 2020. 204 с.

27. Вислоцька Т. Ю. Кримінально-правова охорона таємниці в Україні : дис. ... канд. юрид. наук. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2017. 275 с.

28. Володавська О. С. Кримінально-правова характеристика предмета злочину, передбаченого статтею 330 Кримінального кодексу України, за чинним кримінальним законодавством. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 2 (10). С. 65–74.

29. Заковирко А. Кримінальна відповідальність за ухилення від призову за мобілізацією: постановка проблеми. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2016. № 3. С. 180.

30. Калянов Д. П., Михайлуца М. І. Кримінально-правові аспекти юридичної відповідальності за розголошення державної таємниці як злочину у сфері охорони державної таємниці. *Науковий Вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 2. Том 2. С. 143–146.

31. Корченко О. Г. Оцінювання шкоди національній безпеці України у разі витоку державної таємниці : монографія / О. Г. Корченко, О. Є. Архипов, Ю. О. Дрейс. К.: наук.-вид. центр НА СБ України, 2014. 332 с.

32. Лихова С. Я. Кримінальна відповідальність за порушення безпеки людини за законодавством держав-учасниць Європейського Союзу : монографія. К.: Ред. журн. «Право України», 2012. 89 с.

33. Медведєєва І. Окремі аспекти кримінально-правової характеристики складу злочину, передбаченого статтею 335 Кримінального кодексу України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С. 232-235.

34. Митрофанов І. І. Окремі аспекти реалізації кримінальної відповідальності за ухилення від призову на військову службу. *Вісник КрНУ*

імені Михайла Остроградського. 2015. Вип. 2 (91). С. 187–193.

35. Михайлуца М. Державна таємниця за кримінальним законодавством України та зарубіжних країн світу: порівняльно-правовий аналіз. *Jurnalul juridic național: teorie și practică (Національний юридический журнал: теория и практика)*. 2016. № 4. С. 167–171.

36. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 10-те вид., переробл. та допов. Київ : ВД «Дакор», 2018. 1360 с.

37. Олійник В. Понятійні проблеми інституту державної таємниці. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2015. № 4. С. 129–135.

38. Пастернак М. С. Розмежування складів злочину, передбачених ст. 328 «Розголошення державної таємниці» і ст. 329 «Втрата документів, що містять державну таємницю» КК України. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2018. № 2 (28). С. 20–27.

39. Практика застосування Верховним Судом України положень Особливої частини Кримінального кодексу України [уклад. О. П. Горох] ; За заг. ред. А. А. Музики. Київ : «Центр учбової літератури», 2017. 915 с.

40. Семенюк О. Об'єкт злочинів у сфері охорони державної таємниці. *Юридична Україна*. 2016. № 7-8. С. 56–63.

41. Сергійчук В. В. Розголошення державної таємниці: кримінально-правова та кримінологічна характеристика : дис. ... канд. юрид. наук. Львів : Класичний приватний університет, 2020. 257 с.

42. Стрельцов Є. Л., Притула А. М. Незаконне переправлення осіб через державний кордон України: склад злочину : конспект лекцій. Одеса : Фенікс, 2011. 28 с.

43. Шульга А. М., Цвіркун Н. Ю. Підстави кримінальної відповідальності за незаконне переправлення осіб через державний кордон України. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2017. № 1 (15). С. 167–177.

44. Шульга А., Цвіркун Н. Особливості складу злочинного незаконного переправлення осіб через державний кордон (ст. 332 КК України). *Форум права*. 2016. № 4. С. 331–337.

Тема № 5

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ АВТОРИТЕТУ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ОБ'ЄДНАНЬ ГРОМАДЯН ТА КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ЖУРНАЛІСТІВ

Вивчаючи тему «Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів», здобувачі повинні: знати, що виступає в якості родового об'єкта цієї групи кримінальних правопорушень; в чому полягає їх суспільна небезпека; вміти давати характеристику об'єктивно-суб'єктивним елементам основних складів кримінальних правопорушень проти

авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальних правопорушень проти журналістів; бути готовими при дачі відповіді до посилань на чинне кримінальне законодавство України, інші нормативно-правові акти та матеріали судової практики, що стосуються цієї теми.

I. Питання для самостійного вивчення:

1. Поняття, загальна кримінально-правова характеристика та види кримінальних правопорушень проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальних правопорушень проти журналістів.

2. Кримінально-правова характеристика окремих складів кримінальних правопорушень проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян:

2.1. Наруга над державними символами (ст. 338 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.2. Незаконне підняття Державного Прапора України на річковому або морському судні (ст. 339 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.3. Незаконне перешкоджання організації або проведенню зборів, мітингів, походів і демонстрацій (ст. 340 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.4. Захоплення державних або громадських будівель чи споруд (ст. 341 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.5. Опір представникові влади, працівникові правоохоронного органу, державному виконавцю, приватному виконавцю, члену громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцеві, уповноваженій особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (ст. 342 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.6. Втручання в діяльність працівника правоохоронного органу, судового експерта, працівника державної виконавчої служби, приватного виконавця (ст. 343 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.7. Втручання в діяльність державного діяча (ст. 344 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.8. Погроза або насильство щодо працівника правоохоронного органу (ст. 345 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.9. Погроза або насильство щодо державного або громадського діяча (ст. 346 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.10. Умисне знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу, працівника органу державної виконавчої служби чи приватного виконавця (ст. 347 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.11. Посягання на життя працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця (ст. 348 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.12. Захоплення представника влади або працівника правоохоронного органу як заручника (ст. 349 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.13. Погроза або насильство щодо службової особи чи громадянина, який виконує громадський обов'язок (ст. 350 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.14. Перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради (ст. 351 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.15. Перешкоджання діяльності органу державного фінансового контролю, Рахункової палати, члена Рахункової палати (ст. 351-1 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.16. Перешкоджання діяльності Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (ст. 351-2 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.17. Умисне знищення або пошкодження майна службової особи чи громадянина, який виконує громадський обов'язок (ст. 352 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.18. Самовільне присвоєння владних повноважень або звання службової особи (ст. 353 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.19. Підкуп працівника підприємства, установи чи організації (ст. 354 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.20. Примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань (ст. 355 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.21. Самоправство (ст. 356 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.22. Викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження (ст. 357 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.23. Підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи

використання підроблених документів, печаток, штампів (ст. 358 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.24. Незаконні придбання, збут або використання спеціальних технічних засобів отримання інформації (ст. 359 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.25. Умисне пошкодження або руйнування телекомунікаційної мережі (ст. 360 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

3. Кримінально-правова характеристика окремих складів кримінальних правопорушень проти журналістів:

3.1. Погроза або насильство щодо журналіста (ст. 345-1 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

3.2. Умисне знищення або пошкодження майна журналіста (ст. 347-1 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

3.3. Посягання на життя журналіста (ст. 348-1 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

3.4. Захоплення журналіста як заручника (ст. 349-1 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

II. Практичні завдання:

1. Ролюк, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, вступив у конфлікт з працівниками поліції через затримання останніми його брата, який вчинив дрібне хуліганство. При спробі доставити його у пункт охорони правопорядку Ролюк упирався, хапався за паркан, а також завдав кілька ударів працівникам поліції Усатому та Посохову, спричинивши останньому короточасний розлад здоров'я, які не потягли розладу здоров'я. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

2. Марченко підробив посвідчення слідчого та постанову про проведення обшуку і разом із своїми знайомими Антонюком та Хоменком, які грали роль «понятих», прийшов на квартиру приватного бізнесмена Капітанця. У процесі «обшуку» було вилучено гроші готівкою – 40 тис. доларів США, 15 тис. грн., а також золоті речі (ланцюжки, браслети, персні, годинник). Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

3. Кулаков без рішення виконкому сільради і технічної документації почав будівництво житлового будинку на своїй присадибній ділянці. 13 травня сільський голова усно попередив Кулакова про недопустимість будівництва, а 27 травня адмінкомісія при виконкомі сільради оштрафувала його та запропонувала припинити будівництво. Однак Кулаков продовжував

спорудження будинку, про що у вересні того ж року було складено акт. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

4. Герасим вирішив заволодіти пістолетом. Знаючи, що працівникам поліції видається табельна зброя, він вирішив напасти на Михайла – працівника поліції і заволодіти пістолетом. З метою подолання можливого опору Михайла Герасим озброївся кинджалом. Вибравши безлюдне місце Герасим напав на Михайла, ударив кинджалом у спину. Коли поранений Михайло стікав кров'ю, він забрав пістолет та втік. Від отриманих травм Михайло помер на місці події. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

5. Сіров, який втік із місць позбавлення волі, викрав у свого випадкового знайомого теку з документами, серед яких був паспорт останнього. Сіров самостійно вніс до паспорта відповідні зміни і пред'явив його для оформлення спрощеного кредиту, але був викритий. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

6. Олексенко під розписку позичив 200 тис. гривень підприємцю Карпову. В установлений термін Карпов гроші не повернув. Неодноразові нагадування повернути борг останній ігнорував, говорив, що ці гроші вклав у справу. Зневірившись у такий спосіб повернути свої гроші та бажаючи їх отримати, Олексенко попередив Карпова, що в разі не повернення йому 200 тис. гривень та окремо суми в якості морального відшкодування шкоди через три дні, він його вб'є. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

Список рекомендованої літератури до теми:

1. Конституція України : Основний Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР.
2. Кримінальний кодекс України : закон України від 28 грудня 1960 року № 2001-05.
3. Кримінальний кодекс України : закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення : закон України від 7 грудня 1984 року № 8073-X.
5. Цивільний кодекс України : закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV.
6. Про державний прапор України : Постанова Верховної Ради України від 28 січня 1992 року № 2067-XII.
7. Про державний гімн України : закон України від 6 березня 2003 року № 602-IV.
8. Про державний герб України : Постанова Верховної Ради України від 19 лютого 1992 року № 2137-XII.
9. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : закон України від 23 грудня 1993 року № 3781-XII.

10. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону : закон України від 22 червня 2000 року № 1835-III.
11. Про громадські об'єднання : закон України від 22 березня 2012 року № 4572-VI.
12. Про Національну поліцію : закон України від 2 липня 2012 року № 580-VIII.
13. Про прокуратуру : закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII.
14. Про місцеве самоврядування в Україні : закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР.
15. Про статус народного депутата України : закон України від 7 листопада 1992 року № 2790-XII.
16. Про статус депутатів місцевих рад : закон України від 11 липня 2002 року № 93-IV.
17. Про судову практику у справах про хуліганство : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 10 від 22 грудня 2006 року.
18. Березнер В.В. Об'єкт підкупу працівника підприємства, установи чи організації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія «Право»*. 2015. № 35 (13). С. 47–54.
19. Буряк К. М. Злочини проти професійної діяльності журналістів в Україні: кримінально-правове та кримінологічне дослідження : монографія / К. М. Буряк ; за заг. ред. д-ра юрид. наук Н. С. Юзікової ; Дніпров. гуманітар. ун-т. Дніпро : Середняк Т. К., 2018. 268 с.
20. Довгаль М. Поняття злочинів, що посягають на осіб, які представляють авторитет органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2016. № 2. С. 96–108.
21. Кваліфікація та розслідування кримінальних правопорушень проти журналістів : практ. посіб. / [А. А. Вознюк, Р. О. Мовчан, А. О. Антощук та ін.]. Київ : Норма права, 2024. 114 с.
22. Кваліфікація та розслідування погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу : практ. посіб. / А. А. Вознюк, В. П. Беленок, М. А. Грига, О. Ю. Дрозд, С. В. Кобець, В. В. Арешонков. Київ, Норма права, 2024. 138 с.
23. Кияшко О. О. Посягання на життя державного чи громадського діяча: ретроспектива та компаративістика : монографія / Кияшко Олександр, Сотула Олександр. Херсон : Гельветика, 2020. 245 с.
24. Кримінальне право України. Особлива частина / За ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. К., «Юрінком Інтер», 2010 р. 720 с.
25. Куц В. М., Цховребов А. О. Кримінальна відповідальність за безпосереднє втручання у забезпечення правопорядку : монографія. Київ : Норма права, 2020. 184 с.
26. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 10-те вид., переробл. та допов. Київ : ВД «Дакор», 2018. 1360 с.

27. Пилипенко І. В. Кримінально-правова протидія самоправству : монографія. За наук. ред. І. І. Присяжнюка. Київ : Алерта, 2021. 300 с.

28. Практика застосування Верховним Судом України положень Особливої частини Кримінального кодексу України [уклад. О. П. Горох] ; За заг. ред. А. А. Музики. Київ : «Центр учбової літератури», 2017. 915 с.

29. Юріков О. О. Кримінально-правова охорона об'єктів електронних комунікацій : монографія. Київ : 2022. 304 с.

Тема № 6

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННО-ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ МАШИН (КОМП'ЮТЕРІВ), СИСТЕМ ТА КОМП'ЮТЕРНИХ МЕРЕЖ І МЕРЕЖ ЕЛЕКТРОЗВ'ЯЗКУ

Вивчаючи тему «Кримінальні правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку» здобувачі повинні: знати родовий об'єкт кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку; зміст їх суспільної небезпеки; розуміти поняття «електронно-обчислювальні машини (комп'ютери)», «автоматизовані системи», «комп'ютерні мережі» та «мережі електрозв'язку»; уміти давати характеристику об'єктивно-суб'єктивним елементам основних складів кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку; бути готовими при дачі відповіді до посилань на чинне кримінальне законодавство України, інші нормативно-правові акти та матеріали судової практики, що стосуються цієї теми.

I. Питання для самостійного вивчення:

1. Поняття, загальна кримінально-правова характеристика та види кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку.

2. Кримінально-правова характеристика окремих складів кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку:

2.1. Несанкціоноване втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку (ст. 361 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.2. Створення з метою використання, розповсюдження або збуту шкідливих програмних чи технічних засобів, а також їх розповсюдження або збут (ст. 361-1 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.3. Несанкціоновані збут або розповсюдження інформації з обмеженим

доступом, яка зберігається в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або на носіях такої інформації (ст. 361-2 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.4. Несанкціоновані дії з інформацією, яка оброблюється в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або зберігається на носіях такої інформації, вчинені особою, яка має право доступу до неї (ст. 362 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.5. Порушення правил експлуатації електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку або порядку чи правил захисту інформації, яка в них оброблюється (ст. 363 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.6. Перешкоджання роботі електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку шляхом масового розповсюдження повідомлень електрозв'язку (ст. 363-1 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості його кваліфікації.

II. Практичні завдання

1. Зайченко працювала на посаді касира ТОВ торговий дім «Континент». У період із 10 серпня до 9 жовтня 2023 року вона видаляла частину придбаних покупцями товарів із накладних та вносила неправдиву інформацію через електронно-обчислювальну машину, встановлену на касі, до комп'ютерної мережі торгового дому. Внаслідок таких дій по касі утворювались надлишки грошових коштів, які вона присвоювала. Зазначеними діями Зайченко присвоїла грошові кошти на загальну суму 25 375 грн. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

2. 18 серпня 2022 року у магазині приватного підприємця Зерненка в ході проведення оперативної закупівлі працівниками СБУ було придбано у продавця вказаного магазину Остапчука технічний пристрій «Portable mobile signal jammer» який Остапчук продавав як подавлювач мобільного зв'язку. При цьому Остапчук надав консультацію щодо технічних параметрів зазначеного пристрою, вказавши, що при його використанні блокуються будь-які дзвінки мобільного зв'язку. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

3. Анчук, будучи завідуючою сектором інформації процесів оподаткування, обліку та реєстрації платників податків ДПІ, 21 та 22 серпня 2024 року, не використовуючи власний ключ та пароль, умисно знищила з карток особових рахунків автоматичної інформаційної системи «Облік податків

і платежів ТОВ «Зоря» донараховані та узгоджені суми з ПДВ та з податку на прибуток на суму 5 000 000 грн. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

Список рекомендованої літератури до теми:

1. Конвенція про кібер злочинність від 23 листопада 2001 року № 994_575.
2. Конституція України : Основний Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР.
3. Кримінальний кодекс України : закон України від 28 грудня 1960 року № 2001-05.
4. Кримінальний кодекс України : закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III.
5. Про доступ до публічної інформації : закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI.
6. Про інформацію : закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII.
7. Біленчук П. Д. Правові засади інформаційної безпеки України : монографія / П. Д. Біленчук, Л. В. Борисова, І. М. Неклонський., В. О. Собина ; за ред. П. Д. Біленчука. Харків, 2018. 289 с.
8. Бутузов В. М. Останець С. Л., Шеломенцев В. П. Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку : науково-практичний коментар. Київ : Друкарня МВС України, 2005. 86 с.
9. Голубев В. О., Гавловський В. Д., Цимбалюк В. С. Проблеми боротьби зі злочинами у сфері використання комп'ютерних технологій : навч. посіб. / За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Р. А. Калюжного. Запоріжжя : ГУ «ЗІДМУ», 2002. 292 с.
10. Карчевський М. В. Злочини в сфері використання комп'ютерної техніки : навч. посіб. Київ : Атіка, 2010. 168 с.
11. Карчевський М. В. Кримінально-правова охорона інформаційної безпеки України : монографія. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2012. 528 с.
12. Кримінальна відповідальність за несанкціоноване втручання в роботу ЕОМ / Ю. А. Бельський, П. А. Воробей, А. В. Савченко., О. Г. Колб : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 264 с.
13. Музика А. А., Азаров Д. С. Законодавство про кримінальну відповідальність за «комп'ютерні» злочини : науково-практичний коментар і шляхи вдосконалення. Київ : Вид. Паливода А.В., 2005. 120 с.
14. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 10-те вид., переробл. та допов. Київ : ВД «Дакор», 2018. 1360 с.
15. Практика застосування Верховним Судом України положень Особливої частини Кримінального кодексу України [уклад. О. П. Горох] ; За заг. ред. А. А. Музики. Київ : «Центр учбової літератури», 2017. 915 с.
16. Савінова Н. А. Кримінально-правове забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні: теоретичні та практичні аспекти : монографія. Київ, 2012. 340 с.

Тема № 7

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З НАДААННЯМ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ

Вивчаючи тему «Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг», здобувачі повинні: знати, родовий об'єкт кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг; зміст суспільної небезпеки відповідних кримінальних правопорушень; розуміти значення формулювань «представницькі функції», «організаційно-розпорядчі функції» та «адміністративно-господарські функції»; правильно тлумачити поняття «службова особа», «представник влади», «юридична особа публічного права», «юридична особа приватного права», «незаконне збагачення»; знати обсяг поняття «використання службовою особою влади чи службового становища», у яких випадках є така ознака, як «діяння особи всупереч інтересам служби»; вміти давати характеристику об'єктивно-суб'єктивним елементам основних складів кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг; бути готовими при дачі відповіді до посилань на чинне кримінальне законодавство України, інші нормативно-правові акти та матеріали судової практики, що стосуються цієї теми.

I. Питання для самостійного вивчення:

1. Поняття, загальна кримінально-правова характеристика та види кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

2. Кримінально-правова характеристика окремих складів кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг:

2.1. Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 364-1 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.2. Здійснення народним депутатом України на пленарному засіданні Верховної Ради України голосування замість іншого народного депутата України (ст. 364-2 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.3. Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги (ст. 365-2 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.4. Бездіяльність працівника правоохоронного органу щодо незаконної діяльності з організації або проведення азартних ігор, лотерей (ст. 365-3 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та

особливості його кваліфікації.

2.5. Декларування недостовірної інформації (ст. 366-2 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.6. Неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (ст. 366-3 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.7. Службова недбалість (ст. 367 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.8. Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 368-3 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.9. Підкуп особи, яка надає публічні послуги (ст. 368-4 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.10. Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі (ст. 369 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.11. Протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань (ст. 369-3 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

II. Практичні завдання

1. Складіть порівняльну таблицю регламентації відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, згідно положень КК 1960 р. та чинного КК України.

2. Складіть порівняльну таблицю регламентації відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, згідно положень чинного КК України та проекту КК України.

3. Випишіть максимально повний перелік осіб, які провадять професійну діяльність, пов'язану із наданням публічних послуг.

4. З Особливої частини чинного КК України випишіть правопорушення, які належать до:

- а) корупційних кримінальних правопорушень;
- б) кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією.

5. З чинного КК України випишіть суміжні склади кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, і назвіть критерії їх розмежування.

Список рекомендованої літератури до теми:

1. Конвенція ООН проти корупції від 31 жовтня 2003 року (ратифікована

законом України від 18 жовтня 2006 року).

2. Кримінальна Конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією від 27 січня 1999 року (ратифікована законом України від 18 жовтня 2006 року).

3. Цивільна Конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією від 4 листопада 1999 року (ратифікована законом України від 16 березня 2005 року).

4. Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб від 23 липня 1996 року.

5. Модельний кодекс Ради Європи поведінки для державних службовців від 11 травня 2000 року.

6. Конституція України : Основний Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР.

7. Кримінальний кодекс України : закон України від 28 грудня 1960 року № 2001-05.

8. Кримінальний кодекс України : закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III.

9. Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки : закон України від 20 червня 2020 року № 2322-IX.

10. Про державну службу : закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII.

11. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : закон України від 23 грудня 1993 року № 3781-XII.

12. Про запобігання корупції : закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII.

13. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону : закон України від 22 червня 2000 року № 1835-III.

14. Щодо надання роз'яснення термінів, які застосовуються у законі України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» : Лист Міністерства юстиції України від 18 грудня 2009 року № 967-0-2-09-22.

15. Про тлумачення понять «службова особа» та «посадова особа», використуваних у чинному законодавстві України : Лист Міністерства юстиції України від 18 жовтня 2013 року № 610-0-2-13/7.2.

16. Про судову практику у справах про хабарництво : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 5 від 26 квітня 2002 року.

17. Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 15 від 26 грудня 2003 року.

18. Андрушко П. П. Реформа українського антикорупційного законодавства у світлі міжнародно-правових зобов'язань України. Київ : Атіка, 2012. 332 с.

19. Андрушко П. П., Стрижевська А. А. Злочини у сфері службової діяльності: кримінально-правова характеристика : навч. посіб. Київ : Юрисконсульт, 2006. 342 с.

20. Бабіков О. П., Бабікова О. С. Кримінально-правова характеристика підкупу службової особи юридичної особи приватного права незалежно від

організаційно-правової форми: історичний, зарубіжний та вітчизняний досвід : монографія. Київ : ТОВ Видавництво «Миргород», 2019. 225 с.

21. Байлов А.В., Лантінов Я.О. Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Основні склади злочинів за Розділом XVII Особливої частини КК: альбом схем / За заг. Ред. Я.О. Лантінова. Х.: Харків юридичний, 2012. 32 с.

22. Бантишев О. Ф. Злочини у сфері службової діяльності (питання кваліфікації) : навч. посіб. Київ : МАУП, 2002. 128 с.

23. Дудоров О. О., Житний О. О., Задоя К. П. та ін. Корупційні схеми: їх кримінально-правова кваліфікація і досудове розслідування / за ред. М. І. Хавронюка. Київ : Москаленко О.М., 2019. 464 с.

24. Кузнецов В. В., Грудзур О. М., Кузнецова Л. О. Кримінальна відповідальність за корупційні злочини. Альбом схем : навч. посіб. Київ : ФОП Кандиба Т. П., 2017. 82 с.

25. Максимович Р. Л. Поняття службової особи у кримінальному праві України : монографія. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2008. 304 с.

26. Марін О. Відповідальність за кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг : навчальний посібник / О. Марін. Київ : ВД «Дакор», 2021. 272 с.

27. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 10-те вид., переробл. та допов. Київ : ВД «Дакор», 2018. 1360 с.

28. Осадчий В. І. Корупційні злочини : монографія. Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2016. 81 с.

29. Практика застосування Верховним Судом України положень Особливої частини Кримінального кодексу України [уклад. О. П. Горох] ; За заг. ред. А. А. Музики. Київ : «Центр учбової літератури», 2017. 915 с.

30. Протидія злочинам у сфері службової діяльності (кримінологічні, кримінально-правові і кримінально-процесуальні проблеми) / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; відп. ред. О. М. Костенко. Київ : Наукова думка, 2014. 318 с.

31. Савченко А. В. Корупційні злочини (кримінально-правова характеристика) : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2016. 168 с.

32. Савченко А. В., Кришевич О. В. Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг : науково-практичний коментар до розділу XVII Особливої частини Кримінального кодексу України / За заг. ред. В.І. Шакуна. К.: Алерта, 2012. 160 с.

33. Слуцька Т. І. Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені у сфері службової діяльності : навч. посіб. Київ : КНТ, 2007. 168 с.

Тема № 8

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ

Вивчаючи тему «Кримінальні правопорушення проти правосуддя», студенти повинні: знати, що розуміється під діяльністю щодо здійснення правосуддя та які елементи його здійснення розрізняють у кримінально-правовому розумінні; розуміти, які саме суспільно небезпечні посягання на відносини у цій сфері будуть тягнути за собою кримінальну відповідальність; розрізняти спеціальних суб'єктів кримінальних правопорушень проти правосуддя – «осіб, які працюють у сфері правосуддя» та «осіб, які у той чи інший спосіб були до неї залучені»; вміти давати характеристику об'єктивно-суб'єктивним елементам основних складів кримінальних правопорушень проти правосуддя; бути готовими при дачі відповіді до посилань на чинне кримінальне законодавство України, інші нормативно-правові акти та матеріали судової практики, що стосуються цієї теми.

I. Питання для самостійного вивчення:

1. Поняття, загальна кримінально-правова характеристика та види кримінальних правопорушень проти правосуддя.

2. Кримінально-правова характеристика окремих складів кримінальних правопорушень проти правосуддя:

2.1. Завідомо незаконне затримання або незаконний привід (ст. 371 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.2. Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності (ст. 372 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.3. Примушування давати показання (ст. 373 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.4. Порухення права на захист (ст. 374 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.5. Втручання в діяльність судових органів (ст. 376 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.6. Незаконне втручання в роботу автоматизованих систем в органах та установах системи правосуддя (ст. 376-1 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.7. Погроза або насильство щодо судді, народного засідателя чи присяжного (ст. 377 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.8. Умисне знищення або пошкодження майна судді, народного засідателя чи присяжного (ст. 378 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.9. Посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя (ст. 379 КК

України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.10. Невжиття заходів безпеки щодо осіб, взятих під захист (ст. 380 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.11. Розголошення відомостей про заходи безпеки щодо особи, взятої під захист (ст. 381 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.12. Невиконання судового рішення (ст. 382 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.13. Завідомо неправдиве повідомлення про вчинення злочину (ст. 383 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.14. Введення в оману суду або іншого уповноваженого органу (ст. 284 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.15. Відмова свідка від давання показань або відмова експерта, спеціаліста чи перекладача від виконання покладених на них обов'язків (ст. 385 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.16. Перешкоджання з'явленню свідка, потерпілого, експерта, примушування їх до відмови від давання показань чи висновку (ст. 386 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.17. Розголошення даних оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування (ст. 387 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.18. Незаконні дії щодо майна, на яке накладено арешт, заставленого майна або майна, яке описано чи підлягає конфіскації (ст. 388 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.19. Ухилення від покарання, не пов'язаного з позбавленням волі (ст. 389 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.20. Умисне невиконання угоди про примирення або про визнання винуватості (ст. 389-1 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.21. Злісне ухилення особи від відбування адміністративного стягнення у виді суспільно корисних робіт (ст. 389-2 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.22. Ухилення від відбування покарання у виді обмеження волі та у виді позбавлення волі (ст. 390 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.23. Невиконання обмежувальних заходів, обмежувальних приписів або

непроходження програми для кривдників (ст. 390-1 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.24. Злісна непокора вимогам адміністрації установи виконання покарань (ст. 391 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.25. Дії, що дезорганізують роботу установ виконання покарань (ст. 392 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.26. Втеча з місця позбавлення волі або з-під варти (ст. 393 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.27. Втеча із спеціалізованого лікувального закладу (ст. 394 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.28. Порушення правил адміністративного нагляду (ст. 395 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.29. Приховування злочину (ст. 396 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.30. Втручання в діяльність захисника чи представника особи (ст. 397 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.31. Погроза або насильство щодо захисника чи представника особи (ст. 398 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.32. Умисне знищення або пошкодження майна захисника чи представника особи (ст. 399 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.33. Посягання на життя захисника чи представника особи у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги (ст. 400 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.34. Представництво в суді без повноважень (ст. 400-1 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

II. Практичні завдання

1. Складіть порівняльну таблицю регламентації відповідальності за кримінальні правопорушення проти правосуддя згідно положень КК 1960 р. та чинного КК України.

2. Складіть порівняльну таблицю регламентації відповідальності за кримінальні правопорушення проти правосуддя згідно положень чинного КК України та проекту КК України.

3. Випишіть приклади кримінальних правопорушень проти правосуддя, які

вчиняються виключно у формі дії.

4. Випишіть приклади кримінальних правопорушень проти правосуддя, які вчиняються виключно у формі бездіяльності.

5. Випишіть приклади кримінальних правопорушень проти правосуддя, які можуть бути вчинені як у формі дії, так і у формі бездіяльності.

6. З чинного КК України випишіть суміжні склади кримінальних правопорушень проти правосуддя і назвіть критерії їх розмежування.

Список рекомендованої літератури до теми:

1. Конституція України : Основний Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР.

2. Кримінальний кодекс України : закон України від 28 грудня 1960 року № 2001-05.

3. Кримінальний кодекс України : закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI.

5. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : закон України від 23 грудня 1993 року № 3781-XII.

6. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві : закон України від 23 грудня 1993 року № 3782-XII.

7. Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 15 від 26 грудня 2003 року.

8. Про судову практику в справах про злочини, пов'язані з порушеннями режиму відбування покарання в місцях позбавлення волі : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 8 від 26 березня 1993 року.

9. Про застосування законодавства, що передбачає державний захист суддів, працівників суду і правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у судочинстві : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 10 від 18 червня 1999 року.

10. Про застосування законодавства, що передбачає відповідальність за посягання на життя, здоров'я, гідність та власність суддів і працівників правоохоронних органів : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 8 від 26 червня 1992 року.

11. Берзін П.С. Кримінальна відповідальність за постановлення завідомо неправосудних постанови і ухвали у цивільних та кримінальних справах // Законодавство України. Науково-практичні коментарі. 2003. 37. С.19–25.

12. Зеленов Г. Кваліфікація злочинів проти правосуддя у сфері забезпечення гарантій професійної діяльності захисників або представників особи. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 9. С. 193–198.

13. Злочини проти правосуддя : навч. посіб. ; за заг. ред. проф. В. В. Борисова, проф. В. І. Тютюгіна. Харків : Нац. юрид. акад. України, 2011. 155 с.

14. Карпова Н. Ю. Кваліфікація злочинів проти правосуддя. Курс лекцій :

навч. посіб. / Н. Ю. Карпова. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 179 с.

15. Кримінальне право України. Особлива частина / За ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. К., «Юрінком Інтер», 2010. 720 с.

16. Маляренко В. Окремі питання відповідальності свідків за дачу завідомо неправдивих показань: Коментар судової практики з кримінальних справ. *Бюлетень законодавства і юридичної практики України*. 1996. № 6. С. 68–72.

17. Мар'єнко Л. М. Погроза або насильство щодо судді, народного засідателя чи присяжного: кримінологічна характеристика та запобігання : монографія / за заг. ред. д-ра юрид наук, проф. О. М. Литвинова ; Кримінологічна асоціація України. Х. : Факт, 2022. 184 с.

18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 10-те вид., переробл. та допов. Київ : ВД «Дакор», 2018. 1360 с.

19. Палюх Л. Класифікація злочинів проти правосуддя. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 2. С. 176–181.

20. Практика застосування Верховним Судом України положень Особливої частини Кримінального кодексу України [уклад. О. П. Горох] ; За заг. ред. А. А. Музики. Київ : «Центр учбової літератури», 2017. 915 с.

21. Харь І. О., Ольховенко О. І. Кримінально-правова характеристика діяння відмова свідка від давання показань або відмова експерта чи перекладача від виконання покладених на них обов'язків (ст. 385 КК України) : монографія / за заг. ред. В. К. Матвійчука. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. 204 с.

22. Шепітько М. В. Кримінальна політика у сфері забезпечення діяльності органів правосуддя : монографія / М. В. Шепітько ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ вивч. проблем злочинності ім. В. В. Сташиса. Харків : Апостіль, 2021. 191 с.

23. Щербіна А. В., Назимко Є. С., Захарченко А. М. Кримінально-правова характеристика незаконного втручання в роботу автоматизованих систем в органах та установах системи правосуддя : монографія. Київ : ВД «Дакор», 2022. 148 с.

Тема № 9

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ВСТАНОВЛЕНОГО ПОРЯДКУ НЕСЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ (ВІЙСЬКОВІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ)

Вивчаючи тему «Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення)», здобувачі повинні: знати зміст поняття «військове кримінальне правопорушення»; їх класифікацію у кримінально-правовій теорії; володіти інформацією про структуру Збройних Сил України та інших військових формувань; правильно трактувати моменти, з якими пов'язується початок перебування на військовій службі і закінчення проходження військової служби; знати, хто може виступати суб'єктом військових кримінальних правопорушень; уміти давати характеристику об'єктивно-суб'єктивним елементам основних

складів кримінальних правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби (військових кримінальних правопорушень); бути готовими при дачі відповіді до посилань на чинне кримінальне законодавство України, інші нормативно-правові акти та матеріали судової практики, що стосуються цієї теми.

I. Питання для самостійного вивчення:

1. Поняття, загальна кримінально-правова характеристика та види кримінальних правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби (військових кримінальних правопорушень).

2. Кримінально-правова характеристика окремих складів кримінальних правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби (військових кримінальних правопорушень):

2.1. Непокора (ст. 402 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.2. Невиконання наказу (ст. 403 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.3. Опір начальникові або примушування його до порушення службових обов'язків (ст. 404 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.4. Погроза або насильство щодо начальника (ст. 405 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.5. Порушення статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями за відсутності відносин підлеглості (ст. 406 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.6. Самовільне залишення військової частини або місця служби (ст. 406 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.7. Дезертирство (ст. 408 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.8. Ухилення від військової служби шляхом самокалічення або іншим способом (ст. 409 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.9. Викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 410 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.10. Умисне знищення або пошкодження військового майна (ст. 411 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.11. Необережне знищення або пошкодження військового майна (ст. 412 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.12. Втрата військового майна (ст. 413 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.13. Порухення правил поведіння зі зброєю, а також із речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку для оточення (ст. 414 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.14. Порухення правил водіння або експлуатації машин (ст. 415 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.15. Порухення правил польотів або підготовки до них (ст. 416 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.16. Порухення правил кораблеводіння (ст. 417 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.17. Порухення статутних правил вартової служби чи патрулювання (ст. 418 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.18. Порухення правил несення прикордонної служби (ст. 419 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.19. Порухення правил несення бойового чергування (ст. 420 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.20. Порухення статутних правил внутрішньої служби (ст. 421 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.21. Розголошення відомостей військового характеру, що становлять державну таємницю, або втрата документів чи матеріалів, що містять такі відомості (ст. 422 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.22. Недбале ставлення до військової служби (ст. 425 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.23. Бездіяльність військової влади (ст. 426 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.24. Перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень (ст. 426-1 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.25. Здача або залишення ворогові засобів ведення війни (ст. 427 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та

особливості його кваліфікації.

2.26. Залишення гинучого військового корабля (ст. 428 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.27. Самовільне залишення поля бою або відмова діяти зброєю (ст. 429 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.28. Добровільна здача в полон (ст. 430 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.29. Злочинні дії військовослужбовця, який перебуває в полоні (ст. 431 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.30. Мародерство (ст. 432 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.31. Насильство над населенням у районі воєнних дій (ст. 433 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.32. Погане поводження з військовополоненими (ст. 434 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.33. Незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала та зловживання нею (ст. 435 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.34. Образа честі і гідності військовослужбовця, погроза військовослужбовцю. (ст. 435-1 КК України). Поняття, склад і види цього кримінального правопорушення та особливості його кваліфікації.

II. Додаткові завдання

1. Складіть порівняльну таблицю регламентації відповідальності за кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення) згідно положень КК 1960 р. та чинного КК України.

2. Складіть порівняльну таблицю регламентації відповідальності за кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення) згідно положень чинного КК України та проекту КК України.

3. Випишіть положення відповідних нормативно-правових актів, які регламентують питання проходження резервістами навчальних (спеціальних) зборів?

4. Випишіть положення відповідних нормативно-правових актів, які регламентують питання проходження особами альтернативної (невійськової) служби?

5. Дайте тлумачення поняттям «бойова обстановка», «воєнний стан»,

«період збройного конфлікту», «особливий період», «надзвичайний стан».

III. Практичні завдання:

1. Рядовому Збройних Сил України Тарасенку Була надана короткострокова відпустка на 10 діб, у яку він виїхав з військової частини 1 серпня 2023 року. Однак, із відпустки він до військової частини не повернувся, а був затриманий працівниками поліції 7 грудня 2023 року. Під час попереднього слідства Тарасенко пояснив, що не збирався ухилитися від військової служби, крім того, мав бажання продовжити службу за контрактом, а до частини не повернувся тому, що не було грошей на проїзд. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

2. Перебуваючи у 5-денній відпустці, військовослужбовець Панасюк вирішив звільнитися з військової служби. З цією метою він завдав собі сокирою рубленої глибокої рани. Після 25 днів стаціонарного лікування Панасюк був визнаний медкомісією непридатним для проходження військової строкової служби і звільнений у запас. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

3. Начальник військової частини Бачкур віддав своїм підлеглим наказ зайнятися незаконним полюванням з використанням автоматичної стрілецької зброї та службової автомашини. Підлеглі виїхали на полювання, вбили лося, вепра і козулю. Більшу частину вбитої дичини передали своєму начальнику Бачкуру. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

4. Солдату Збройних Сил України Романчуку у зв'язку із вчиненням ним кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 115 КК України було обрано запобіжний захід – взяття під варту. Перебуваючи під вартою, Романчук 10 жовтня 2024 року вчинив втечу. 21 жовтня цього ж року його було затримано. Органами досудового слідства дії Романчука були кваліфікованими за ч. 1 ст. 393 КК України та ч. 1 ст. 407 КК України. Суд зробив висновок про те, що з моменту обрання запобіжного заходу – утримання під вартою Романчуку був виведений із сфери військових правовідносин, у зв'язку з чим він не підлягає відповідальності за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 407 КК України. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

5. Капітан запасу Мироненко отримав повістку для проходження навчальних зборів. Не бажаючи проходити збори Мирослав підробив довідку про загострення радикуліту та надав цю довідку в військкомат. Працівниками ТЦК та СП була виявлена підробка. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

6. Старший прапорщик Марченко не з'явився вчасно без поважних причин на військову службу з відпустки і ухилився від військової служби з 5 вересня до 23 грудня 2024 року, коли самостійно з'явився у ТЦК та СП. Судом встановлено, що мотивами нез'явлення Марченка на службу була хвороба дитини та бажання заробити гроші на її лікування. Марченко з метою заробити

грошей на лікування дитини виїхав на заробітки до однієї з країн ЄС, а заробивши необхідну суму повернувся в Україну. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

Список рекомендованої літератури до теми:

1. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року № 995_015.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року № 995_004.
3. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими від 12 серпня 1949 року № 995_153.
4. Конституція України : Основний Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР.
5. Кримінальний кодекс України : закон України від 28 грудня 1960 року № 2001-05.
6. Кримінальний кодекс України : закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III.
7. Про військовий обов'язок і військову службу : закон України від 25 березня 1992 року № 2232-XII.
8. Про альтернативну (невійськову) службу : закон України від 12 грудня 1991 року № 1975-XII.
9. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України : закон України від 24 березня 1999 року № 551-XIV.
10. Порядок організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2022 року № 1487.
11. Порядок здійснення заходів щодо поводження з військовополоненими в особливий період : Постанова Кабінету Міністрів України від 17 червня 2022 року № 721.
12. Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України : Указ Президента України від 10 грудня 2008 року № 1153/2008.
13. Порядок організації та здійснення супроводження та охорони військовополонених з місць (місцевостей), де вони утримуються після взяття їх в полон, до таборів для тримання військовополонених або ділянок для тримання військовополонених : Наказ Міністерства оборони України, Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України від 8 січня 2024 року № 15/12.
14. Інструкція з організації і проведення зборів із резервістами та військовозобов'язаними в органах військового управління, з'єднаннях, військових частинах, установах та організаціях Міністерства оборони України, Збройних Сил України та Державної спеціальної служби транспорту : Наказ Міністерства оборони України від 5 січня 2022 року № 2.
15. Військові злочини: кримінально-правова, криміналістична та кримінологічна характеристика: колективна монографія / За заг. ред.

В. М. Стратонова, Є. Л. Стрельцова. Херсон : Видавничий дім «Гельветика». 2015. 340 с.

16. Карпенко М. І. Військові злочини: питання теорії, законодавства і практики. Харків : Право, 2019. 458 с.

17. Карпенко М. І. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) : навчально-методичний посібник. Харків : Право, 2016. 316 с.

18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 10-те вид., переробл. та допов. Київ : ВД «Дакор», 2018. 1360 с.

19. Практика застосування Верховним Судом України положень Особливої частини Кримінального кодексу України [уклад. О. П. Горох] ; За заг. ред. А. А. Музики. Київ : «Центр учбової літератури», 2017. 915 с.

20. Сарнавський О. М. Кримінально-правова охорона суспільних відносин у військовій сфері : монографія. Київ : Логос, 2020. 240 с.

21. Харитонов С. О. Кримінальна відповідальність за військові злочини за кримінальним правом України : монографія. Харків : Право, 2018. 328 с.

Тема № 10

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ МИРУ, БЕЗПЕКИ ЛЮДСТВА ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВОПОРЯДКУ

Вивчаючи тему «Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку», здобувачі повинні: розуміти зміст термінів «мир», «безпека людства», «міжнародний правопорядок»; знати види кримінальних правопорушень проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку; володіти інформацією про родовий, видові та безпосередні об'єкти даної групи кримінальних правопорушень; вміти давати характеристику об'єктивно-суб'єктивним елементам основних складів кримінальних правопорушень проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку; бути готовими при дачі відповіді до посилань на відповідні міжнародні акти, чинне кримінальне законодавство України, інші нормативно-правові акти та матеріали судової практики, що стосуються цієї теми.

I. Питання для самостійного вивчення:

1. Поняття, загальна кримінально-правова характеристика та види кримінальних правопорушень проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.

2. Кримінально-правова характеристика окремих складів кримінальних правопорушень проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку:

2.1. Пропаганда війни (ст. 436 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.2. Виготовлення, поширення комуністичної, нацистської символіки та пропаганда комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського)

тоталітарних режимів (ст. 436-1 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.3. Виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікація її учасників (ст. 436-2 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.4. Злочин агресії (ст. 437 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.5. Вієнні злочини (ст. 438 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.6. Застосування зброї масового знищення (ст. 439 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.7. Розроблення, виробництво, придбання, зберігання, збут, транспортування зброї масового знищення (ст. 440 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.8. Екоцид (ст. 441 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.9. Геноцид (ст. 442 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.10. Злочини проти людяності (ст. 442-1 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.11. Посягання на життя представника іноземної держави (ст. 443 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.12. Злочини проти осіб та установ, що мають міжнародний захист (ст. 444 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.13. Незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала (ст. 445 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.14. Піратство (ст. 446 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості його кваліфікації.

2.15. Найманство (ст. 447 КК України). Кримінально-правова характеристика складу правопорушення та особливості його кваліфікації.

II. Практичні завдання

1. Складіть порівняльну таблицю регламентації відповідальності за кримінальні правопорушення проти правосуддя згідно положень КК 1960 р. та чинного КК України.

2. Складіть порівняльну таблицю регламентації відповідальності за кримінальні правопорушення проти правосуддя згідно положень чинного КК

України та проекту КК України.

3. З чинного КК України випишіть суміжні склади кримінальних правопорушень проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку і назвіть критерії їх розмежування.

4. Письмово дайте визначення поняттям «міжнародний злочин», «конвенційний злочин» та «злочин міжнародного характеру».

Список рекомендованої літератури до теми:

1. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року № 995_015.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року № 995_004.
3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 року.
4. Конвенція про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях від 12 серпня 1949 року № 995_151.
5. Конвенція про поліпшення долі поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, зі складу збройних сил на морі від 12 серпня 1949 року № 995_152.
6. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими від 12 серпня 1949 року № 995_153.
7. Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року № 995_154.
8. Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього від 9 грудня 1948 року.
9. Міжнародна конвенція про боротьбу з вербуванням, використанням, фінансуванням і навчанням найманців від 4 грудня 1989 року № 995_103.
10. Конституція України : основний Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР.
11. Кримінальний кодекс України : закон України від 28 грудня 1960 року № 2001-05.
12. Кримінальний кодекс України : закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III.
13. Про національну безпеку України : закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII.
14. Акулова Н. Відмежування посягання на життя представника іноземної держави від суміжних складів злочинів. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки*. 2016. № 5. Т. 2. С. 87-89.
15. Акулова Н. Об'єктивна сторона посягання на життя представника іноземної держави: проблемні питання. *Актуальні питання публічного та приватного права*. 2016. № 3. С. 75-77.
16. Важна К. Проблеми визначення поняття міжнародного злочину агресії у сучасному міжнародному праві. *Молодий вчений*. 2016. № 4. С. 30-34.
17. Касинюк І. Сучасні проблеми міжнародно-правового регулювання кримінальної відповідальності за злочин агресії. *Науковий вісник*

Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2016. Вип. 38. Т. 2. С. 150-153.

18. Кваліфікація та розслідування порушення законів і звичаїв війни : наук.-практ. посіб. / А. А. Вознюк, І. В. Жук, О. В. Таран, С. С. Чернявський та ін.; за заг. ред. М. С. Цуцкірідзе, В. В. Чернея, А. А. Вознюка. К. : Норма права, 2023. 322 с.

19. Мохончук С. М. Злочини проти миру та безпеки людства: генезис, еволюція, сучасна регламентація у кримінальному праві та законі : монографія. Харків : Право, 2013. 457 с.

20. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 10-те вид., переробл. та допов. Київ : ВД «Дакор», 2018. 1360 с.

21. Пекар П. Пропаганда війни в законодавстві про кримінальну відповідальність пострадянських країн. *Наше право*. 2016. № 2. С. 125-131.

22. Попович В. Умисне знищення або пошкодження майна як одна з форм об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого статтею 438 Кримінального кодексу України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 4. С. 205-207.

23. Поповічук В. Суб'єкт складу злочину, передбаченого ст. 445 Кримінального кодексу України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2016. Вип. 38. Т. 2. С. 71-74.

24. Практика застосування Верховним Судом України положень Особливої частини Кримінального кодексу України [уклад. О. П. Горох] ; За заг. ред. А. А. Музики. Київ : «Центр учбової літератури», 2017. 915 с.

25. Ребриш Р. Геноцид як злочин проти безпеки людства за міжнародним кримінальним правом. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2016. Вип. 41. Т. 2. С. 133-135.

26. Романюк Б. В. Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку : монографія / Романюк Б. В., Бантишев О. Ф. Київ : Крок, 2018. 234 с.